

Bantrafik 2020

8 129
miljoner
personkilometer
utfördes på järnväg.

169
miljoner resor
gjordes
på järnväg.

126
miljoner resor
gjordes
på spårväg.

213
miljoner resor
gjordes
i tunnelbanan.

22 094
miljoner tonkilometer
utfördes
på järnväg.

70
miljoner ton
gods fraktades
på järnväg.

52 %
av godset på
järnväg fraktades
inrikes.

15 557
kilometer
järnvägsspår var
trafikerade.

Statistikens omfattning

Den officiella statistiken om bantrafik omfattar järnväg, spårväg och tunnelbana. I innehållet återfinns uppgifter om infrastruktur, fordon, trafik och transporter per trafikslag.

Statistiken baseras på registerdata samt svar på enkäter som skickas ut till företag och myndigheter i järnvägssektorn.

Detta är en sammanfattning av statistiken Bantrafik 2020 (statistik 2021:23).
Publiceringsdatum: 2021-06-23

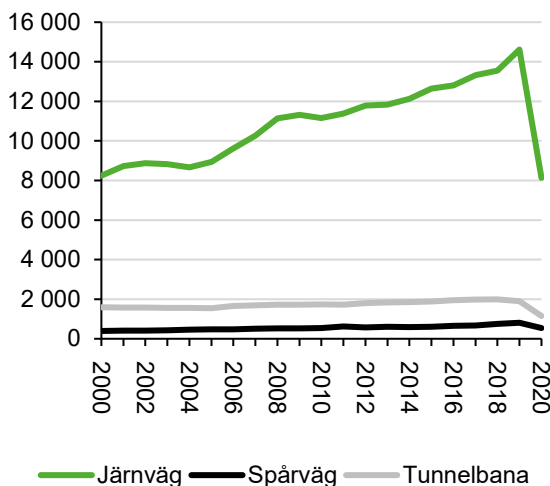
Denna statistik ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) och Trafikanalys är statistikansvarig myndighet inom området transporter och kommunikationer. Trafikanalys analyserar och utvärderar svensk transportpolitik och ansvarar för den officiella statistiken.

Stort resandetapp i bantrafiken under pandemin

Stora delar av 2020 påverkades av restriktioner kopplade till coronapandemin. Det gav som följd att många valde att inte resa och delar av kollektivtrafiken ställdes in. Det märks inte minst inom bantrafiken, d.v.s. vid järnväg, spårväg och tunnelbana.

Under 2020 uppgick resorna inom bantrafiken till 509 miljoner, en nedgång med 37 procent från 2019. Senast så få resor genomfördes var år 2000.

När antalet kilometer som alla resenärer färdas mäts, det så kallade transportarbetet, är nedgången 2020 ännu tydligare (Figur 1). På bara ett år har den sammanlagda reslängden minskat med 43 procent till knappt 10 miljarder personkilometer.

Figur 1. Persontransportarbete i miljoner personkilometer på järnväg, spårväg och i tunnelbanan. Åren 2000–2020.

Anmärkning: Tidsserien för spårväg innehåller ett tidsseriebrott 2011.

Med hänsyn tagen till Sveriges folkmängd reste varje invånare i genomsnitt 946 kilometer i bantrafiken under 2020, fördelat på i genomsnitt 49 resor.¹ Året innan var motsvarande uppgifter 1 677 kilometer på 78 resor. Före 2020 var trenden tydlig: svenskarna reste både oftare och längre i bantrafiken.

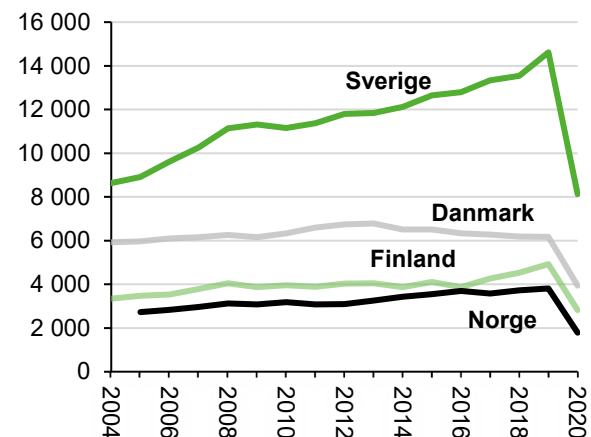
Flest resenärer har tunnelbanan. Under 2020 uppgick de till 213 miljoner vilket är 39 procent färre än året innan. Det kan jämföras med järnvägens 169 miljoner resenärer som minskade med 36 procent samma period. Däremot när resornas längd beaktas är järnvägsresandet klart störst.

¹ Statistiken över antal järnvägsresor skiljer inte på om resenärerna är svenskar eller turister vilket gör att måttet resor per invånare inte exakt speglar verkligheten. En

På järnväg minskade reslängden mest, från 14,6 till 8,1 miljarder personkilometer (–44 procent) mellan 2019 och 2020. Störst var nedgången i resor till och från andra länder, –75 procent mätt i personkilometer. Dock har endast en mindre andel (4 procent) av alla resor på järnväg under senare år varit internationella.

På järnväg minskade antalet långväga resor (–46 procent) mer än de regionala (–35 procent) mellan 2019 och 2020. Vi valde med andra ord att avstå längre resor i större utsträckning. De som trots allt reste fick förhoppningsvis uppleva en punktligare järnvägstrafik, då just punktligheten var högre än på många år.²

Även i våra nordiska grannländer har järnvägsresandet kraftigt gått ner 2020. Mätt i transportarbete uppvisar Norge den största nedgången med 53 procent från 2019. I Finland och Danmark var nedgången något mindre än i Sverige (Figur 2).

Figur 2. Persontransportarbete på järnväg i nordisk jämförelse. Åren 2004–2020.

Källa: Eurostat, ec.europa.eu/eurostat/data/database.

Vid spårvägarna uppgick antalet resor till 126 miljoner och resornas längd till 0,5 miljarder personkilometer 2020. Jämfört med 2019 motsvarar det en nedgång med 33 respektive 34 procent. I december inleddes trafiken och resandet på den nybyggda banan i Lund, vilket nu ingår i statistiken.

Utbudet av trafik har delvis upprätthållits

Trots stora resenärstapp har utbudet av bantrafik upprätthållits till stor del. I tunnelbanan ökade till och med utbudet mätt i tågkilometer med 2 procent mellan 2019 och 2020. Motsvarande förändring i tågkilometer för spårväg är –2 procent och för

resenär kan också i vissa fall räknas flera gånger under samma resa.

² Trafikanalys. 2021. Punktlighet på järnväg 2020 (Trafikanalys statistik 2021:4).

järnväg –12 procent. Järnvägens platskilometer³ minskade inte lika mycket, –7 procent.

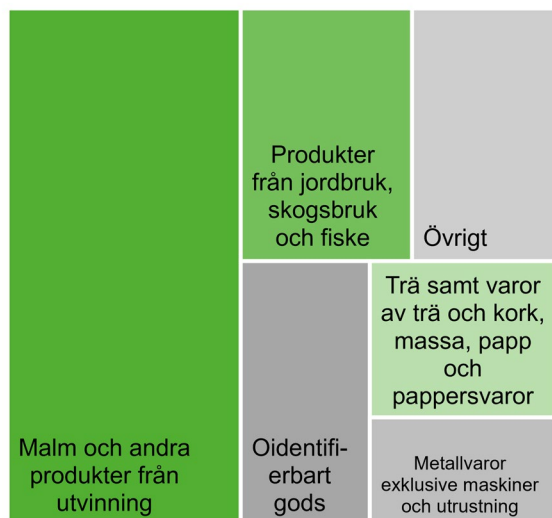
Godstransporterna på järnväg på stabil nivå

Till skillnad från persontransporterna är det svårt att koppla förändringar i statistiken om godstransporter till pandemin.

Under 2020 transporterades 70 miljoner ton gods på järnväg i Sverige, en ökning med 2 procent från 2019. Av godsmängden transporterades 52 procent inrikes och resten utrikes, där även transit inräknas.

När den transporterade godsmängden delas upp i varugrupper⁴ var den största gruppen under 2020 *malm och andra produkter från utvinning*, med 42 procent av godsvikten (Figur 3). Ända sedan nuvarande varugrupsindelning började användas 2008 har *malm och andra produkter från utvinning* varit störst. Näst störst, med 15 procent av godset som fraktats på järnväg 2020, var *produkter från jordbruk, skogsbruk och fiske*, där bland annat rundvirke ingår.

Gods som inte går att identifiera, så kallat *oidentifierbart gods* som kan innehålla gods ur alla andra varugrupper, har tidigare haft andraplatsen men under 2020 minskade dess andel till 12 procent. De fem största varugrupperna stod tillsammans för 87 procent av den totala godsmängden.

Figur 3. Transporterad godsmängd per varugrupp (de fem största) år 2020. Rutornas area är proportionell mot den fraktade godsmängden på 70 miljoner ton. Anmärkning: Varuindelning enligt NST 2007. Övrigt är en sammanslagning av resterade 15 varugrupper.

³ Ett tågs platskilometer beräknas som tågets körda kilometer gånger antalet sittplatser i tåget.

⁴ Enligt varugrupsindelningen NST 2007.

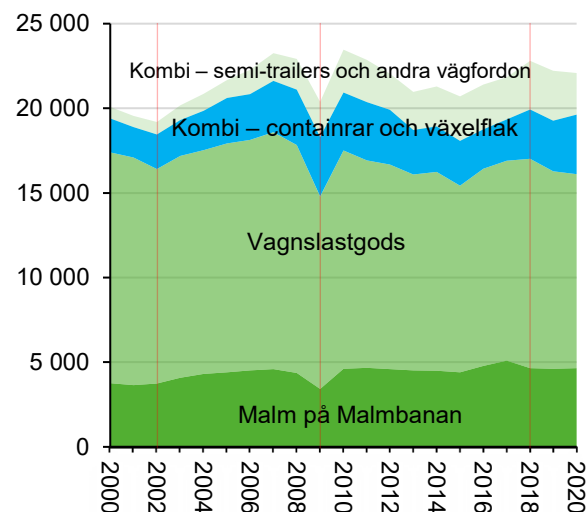
⁵ Enligt varuslagsindelningen RID.

Under 2020 bestod 4 procent av den transporterade godsmängden av *farligt gods*⁵, vilket motsvarar 3 miljoner ton. Det är en minskning av godsvikten med 16 procent jämfört med 2019. Det är framförallt transport av brandfarliga vätskor som inte genomförts i samma omfattning.

Godstransportarbetet på järnväg uppgick till 22 094 miljoner tonkilometer⁶ 2020. Det är en minskning med 1 procent från 2019. I snitt transporterades varje ton gods 316 kilometer i Sverige under 2020.

Godstransporterna inom järnvägen brukar delas upp i två typer av transporter: *vagnslastgods* och *kombigods*. Inom vagnslastgods brukar även *malm på malmbanan* särredovisas som en egen transporttyp eftersom den utgör en så betydande del av alla järnvägstransporter i Sverige.

När transportarbetet delas upp efter typ av transport var *vagnslastgods* största transporttypen med 52 procent av totala transportarbetet 2020, följt av *kombigods* med 27 procent. *Malm på malmbanan* är den näst största kategorin sett till transporterad godsmängd, men malmen transporteras förhållandevis korta sträckor på järnväg i Sverige, vilket avspeglas i dess mindre andel av transportarbetet. Fördelningen mellan de olika transporttyperna har varit relativt oförändrad under många år men sedan 2000-talet har kombi-transporterna haft en stark utveckling (Figur 4).

Figur 4. Godstransportarbete (miljoner tonkilometer) med järnväg, fördelat på transporttyp. Åren 2000–2020. Anmärkning: tidsserien innehåller tre tidsseriebrott: 2002, 2009 och 2018.

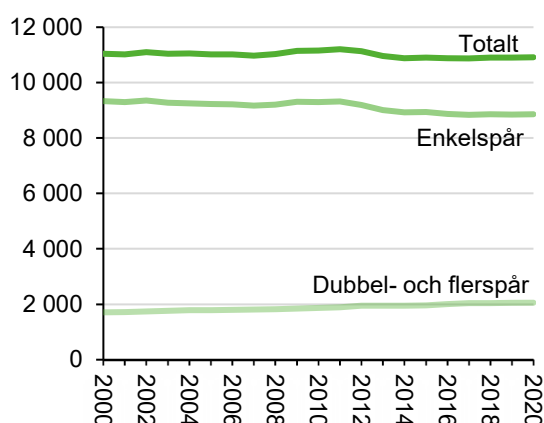
Inom kombi-transporterna används olika sorters lastenheter för att frakta godset i. Sedan 2015 har

⁶ Tonkilometer beräknas som godsmängden som lastats på en järnvägsvagn gånger den debiterade transportsträckan i kilometer.

transportarbetet med *container och växelflak* respektive *semi-trailers och andra vägfordon* varit jämnt fördelat. Under 2020 ökade transportarbetet med *container och växelflak* med 18 procent, medan *semi-trailers och andra vägfordon* minskade nästan lika mycket.

Liten del av järnvägens infrastruktur har ERTMS

Järnvägens infrastruktur bestod av totalt 10 909 kilometer trafikerade banor 2020. Under året fortsatte utbyggnad av banor med dubbel- och flerspår i ungefär samma takt som tidigare under 2010-talet (Figur 5). Även den enkelspåriga banlängden ökade under året (3 kilometer) jämfört med 2019. Järnvägsbanorna finns utspridda över alla Sveriges län förutom på Gotland och om längden på alla spår summeras uppgick de till 15 557 kilometer 2020.

Figur 5. Trafikerad banlängd i kilometer för järnvägar fördelad på antal spår. Åren 2000–2020.

Järnvägens infrastruktur förändras långsamt. Sedan början av 2000 har banlängden minskat med 1 procent. Trots det har antalet tågkilometer kunnat öka med 30 procent under samma period.⁷

Hela den trafikerade dubbel- och flerspåriga banlängden på 2 056 kilometer var elektrifierad 2020. Av den totala banlängden var 75 procent (8 184 kilometer) elektrifierad. Det är på samma nivå som 2019.

I Sverige håller det EU-gemensamma signal-systemet ERTMS på att införas. I slutet av 2020 var 573 kilometer av den trafikerade banlängden utrustad med ERTMS, vilket är oförändrat jämfört med 2019. Hela den trafikerade banlängden ska

⁷ Jämfört med 2019 som är ett mer normalt år är ökningen av tågkilometer 45 procent.

⁸ Trafikverket. 2021. Utbyggnad och tidplaner för ERTMS. Tillgänglig 2021-06-10, via: www.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/teknik/ertms--nytt-signalsystem/utbyggnad-av-ertms/.

enligt plan vara utrustad med det nya signal-systemet år 2035.⁸ Malmbanan, som sträcker sig mellan Riksgränsen och Boden, står på tur med en planerad driftsättning 2023.

Den svenska järnvägen brukar målas upp som en sliten anläggning i behov av underhåll. Av den anledningen har det tillskjutits mer pengar till järnvägen under senare år för att komma tillrätta med problemen som det skapar. Under 2020 var det framförallt investeringarna som ökade och uppgick till 18 miljarder kronor, +23 procent (löpande priser) jämfört med 2019.

Ny spårväg i Lund

Det är nu fyra städer som har trafikerade spårvägar i Sverige: Göteborg, Lund, Norrköping och Stockholm. Med den nya spårvägen i Lund har en bansträckning på 5,5 kilometer mellan Lund C och European Spallation Source (ESS) tillförts statistiken för 2020. Det gör att den totala banlängden uppgick till 146 kilometer.

Nästan hela banlängden vid spårvägarna utgjordes av dubbel- eller flerspår 2020. Endast 7 kilometer av banorna var enkelspåriga och återfanns nästan uteslutande på Lidingöbanan. Längden på alla spår var 294 kilometer 2020.

För tunnelbanan i Stockholm har inga förändringar av längden på trafikerade banor (109 km) skett sedan 2002. Tunnelbanan håller dock på att byggas ut med byggstart 2019 och en beräknad byggtid på 8–10 år.⁹ Hela tunnelbanan består av dubbel- och flerspår och summeras längden på varje enskilt spår blir det 276 kilometer 2020.

Ökad andel eldrivna fordon i bantrafiken

Inom bantrafiken delas fordonen upp i dragfordon och transportfordon. Vissa fordon har både dragkraft och utrymme för transport av passagerare eller gods. Dessa fordon räknas både som ett dragfordon och ett transportfordon i statistiken.

Totalt fanns det 2 974 dragfordon inom järnvägen i slutet av 2020. Jämfört med året innan har fordon för persontrafik ökat med 149 till 2 405, och för godstrafik med 8 till 569 (Figur 6). Främst är det antalet dragfordon i motorvagnssätt¹⁰, som används inom persontrafiken, som har ökat. Det är i linje med fordonsutvecklingen sedan 2000. Under

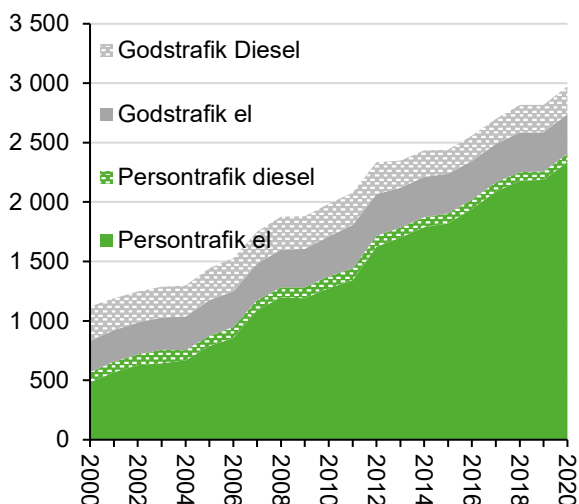
⁹ Region Stockholm. 2021. Om oss. Tillgänglig 2021-06-10, via: <https://nyatunnelbanan.sll.se/sv/om-oss>.

¹⁰ Med motorvagnssätt avses två eller fler permanent sammankopplade fordon med eller utan drivande axlar som har utrymme för transport av gods eller passagerare, varav minst ett fordon har dragande axlar och där de ingående fordonen inte kan framföras var för sig.

många år har motorvagnarna och mortorvagns-sätten ersatt de traditionella loken som kopplas ihop med lokdragna vagnar.

Ur ett miljöhänsesende är eldrivna dragfordon att föredra framför dieseldrivna. Eftersom inte hela den svenska järnvägen är elektrifierad behövs båda sorterna av fordon.

Inom persontrafiken drivs den största delen av fordonen med el (97 procent) 2020. Inom godstrafiken är fördelningen mer jämn (59 procent el) men totalt sett handlar det om få fordon. Över en längre tid, sedan 2000, är det tydligt att andelen eldrivna dragfordon har ökat (Figur 6).

Figur 6. Antal dragfordon i person- och godstrafik på järnväg, fördelat på drivmedel. Åren 2000–2020.

Inom spårvägarna minskade antalet fordon tre år i rad för att sedan öka igen 2020. I slutet av 2020 fanns det 622 dragfordon samt 799 transportfordon, och alla dragfordon drivs på el. Inom spårvägarna är alla dragfordonen samtidigt transportfordon och i genomsnitt hade ett fordon 29 sittplatser och 49 ståplatser 2020.

I slutet av 2020 fanns det 507 dragfordon och 1 061 transportfordon i tunnelbanan. Det motsvarar 12 respektive 24 fordon fler än året före. Sedan 2000 är det sällan fordonen ökat i antal mellan åren.

Trafikförvaltningen i region Stockholm har beställt 96 nya vagnar som introduceras successivt under några år¹¹. Även inom tunnelbanan drivs dragfordonen på el och är samtidigt transportfordon. I genomsnitt hade ett transportfordon 44 sittplatser och 102 ståplatser 2020.

Mer information

Du hittar tabellsamlingar med den officiella statistiken och tidigare års tabeller samt beskrivande rapporter här: www.trafa.se/bantrafik/bantrafik. Det finns också möjlighet att göra egna urval ur statistiken om bantrafik i vår portal: www.trafa.se/bantrafik/bantrafik/?cw=1.

Kontakt:

Fredrik Lindberg
Telefon: 010-414 42 36
E-post: fredrik.lindberg@trafa.se

Fredrik Söderbaum
010-414 42 23
fredrik.soderbaum@trafa.se

¹¹ Region Stockholm. 2021. Nya tunnelbanetåg på Röda linjen. Tillgänglig 2021-06-13, via: www.sll.se/c30.